

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
на тему: «Вплив сучасних фінансових технологій на розвиток діяльності
банків України»

Виконавець:

студент 62 К гр. факультету ФФБС
КРАПІВНОЇ М. Ю.

Науковий керівник:

д.е.н., професор
КУЗНЄЦОВА Л. В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Інноваційний розвиток банківського сектору є пріоритетним напрямком модернізації діяльності банків, а також економіки в цілому. Водночас у сучасних умовах спостерігається небезпечна тенденція відставання вітчизняних банків від банківських установ розвинених країн у сфері управління інноваційними процесами, що ще раз засвідчує актуальність дослідження цієї проблеми.

Мета дослідження — визначення впливу сучасних фінансових технологій на розвиток діяльності банків України.

Досягнення поставленої мети магістерського дослідження обумовлено необхідністю вирішення наступних завдань:

- надати визначення «банківської інновації» і вивчити їх класифікацію;
- розглянути види сучасних інноваційних технологій на фінансовому ринку та їх склад;
- вивчити особливості регулювання інноваційної діяльності в Україні та світовий досвід;
- проаналізувати поточний стан FinTech-індустрії в Україні і її особливості;
- перевірити гіпотези стосовно впливу інновацій на окремі показники банківської діяльності;
- надати рекомендації стосовно впровадження технологічних інновацій в банківський сектор України.

Об'єкт дослідження — процес розвитку фінансово-технологічних інновацій на ринку банківських продуктів і послуг.

Предмет дослідження — теоретичні та методичні підходи до врахування впливу фінансових технологій на інноваційну діяльність банків України.

Теоретичною та методологічною базою є концепції та положення, які розкриваються в роботах вітчизняних та зарубіжних спеціалістів у сфері

економічної теорії, банківської справи, фінансів, стратегічного та інноваційного менеджменту, інноваційного розвитку економіки.

Теоретичну та методологічну базу дослідження складають роботи вітчизняних економістів: О. Барановського, Н. Гребенюка, В. Коваленко, Л. Жердецької, О. Єсіна, Г. Карчева, С. Кириленко, Л. Кльоби, В. Корнівської, Л. Кузнецової, О. Кузьменко, О. Кучанського, Т. Майорової, Ю. Онищенко, Н. Пантелєєвої, Г. Поченчука, С. Реверчука, Л. Федулової, О. Хотяшевої, Т. Шевчук, Т. Юхименко та інших. У працях даних дослідників зосереджується увага на значних конкурентних перевагах банків при впровадженні фінансових технологій, їхньому монопольному використанні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці методики визначення впливу обсягів інвестицій у фінтех-інновації на окремі показники банківської діяльності.

Методи дослідження. Залежно від поставлених цілей та завдань в процесі дослідження використовувалися відповідні методи наукового пізнання: аналіз, синтез, систематизація та наукова абстракція, порівняння та спостереження, графічний, а також економіко-статистичні методи.

Інформаційною базою дослідження слугують: нормативні акти та статистичні матеріали Національного банку України, наукові публікації, матеріали періодичних видань, мережа Інтернет, річний звіт та форми фінансової звітності аналізованого об'єкту.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота обсягом 84 сторінки складається із вступу, трьох розділів та висновків. У роботі було використано 61 джерело інформації, а також наведено 9 таблиць та 10 ілюстрацій.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В БАНКІВСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ**» було зазначено, що розвиток сучасних банківських технологій здійснює революційний вплив на світову банківську галузь. Банки, які використовують у своїй роботі нові технології, залучають до себе більшу кількість клієнтів і отримують більше перспектив зростання, на відміну від інших, які ризикують втратити свою клієнтську базу і ризикують своїм прибутком. Змінюються вимоги клієнтів до якості сервісу: сучасні користувачі банківських послуг віддають перевагу мобільним каналам, очікують персональний, своєчасний і зручний сервіс. Нові технології змінюють звичні способи надання банківських послуг.

Узагальнивши думки та твердження вчених стосовно визначення банківської інновації, можна виділити загальну ознаку, яка характеризує банківські інновації, а саме те, що всі автори сходяться на думці, що банківська інновація – це продукт, послуга або технологія, впровадження якої призводить до якісних змін у банківській діяльності і, як правило, приносить банку, напряду або опосередковано додатковий прибуток.

Було зазначено, що сьогодні банки стають учасниками фундаментальних перетворень, пов'язаних з рядом технологічних інновацій. В даний час найбільш значимими і перспективними для впровадження в банківський бізнес є: хмарні технології, Big Data, штучний інтелект, роботизація бізнес-процесів та блокчейн. Ці технології перебувають на різному етапі розвитку, однак деякі з них здатні істотно змінити банківську галузь вже в найближчі кілька років. Оскільки економіка нашої країни в значній мірі залежить від діяльності кредитних організацій, впровадження в свою діяльність технологічних банківських інновацій (тобто інновацій, що впроваджуються з належним

наглядом і контролем), може підвищити стабільність фінансової системи і спричинити економічне зростання нашої країни на світовій арені.

У роботі досліджено конкуренцію банків та FinTech-компаній на фінансовому ринку під впливом цифровізації економіки та зазначено, що зміни на ринку фінансових послуг — це вже неминучість. Традиційним банкам, для того щоб залишити за собою теперішню частину ринку, необхідно підтримувати розвиток та впровадження інноваційних технологій на можливому для них фінансовому та ресурсному рівні.

Зроблено висновок, що глобалізація світової економіки кардинальним чином змінила процеси розвитку фінансового ринку в цілому та банків зокрема, надавши їм інноваційну спрямованість.

Дані процеси поставили актуальні наукові завдання, які мають безпосереднє прикладне значення в економічній системі України, а саме:

- завдання розвитку методів формування інноваційного середовища;
- безпосередньої реалізації інновацій у банківському секторі економіки;
- реалізація аналітичної оцінки перспектив інноваційного розвитку банків України в сучасних умовах.

Разом із тим зазначено, що в умовах інноваційних перетворень вітчизняної та світової економіки питання методології формування інноваційного середовища в банківському секторі потребує подальшого розвитку і доопрацювання. Крім того, з огляду на наднизький рівень інноваційної активності банків України, існує об'єктивна необхідність вдосконалення механізмів управління інноваційним розвитком банків шляхом формування інноваційного середовища, сприятливого для здійснення ефективних інновацій.

Технологічні інновації можуть істотно трансформувати галузь фінансових послуг і принести користь суспільству. Вони можуть замінити застарілі системи окремих банків, поліпшити процеси, підвищити ефективність та посилити контроль. Вони також можуть надати можливості для створення нових продуктів і послуг, які приносять користь клієнтам. В кінцевому

підсумку технологічні інновації здатні скоротити витрати банків, оптимізувати роботу співробітників, змінити звичну уяву про банки.

У другому розділі **«ОЦІНКА ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В БАНКАХ УКРАЇНИ»** зазначено, що фінансова інтеграція та цифрові інновації підвищили швидкість і збільшили волатильність між фінансовими інструментами і технологіями на фінансових ринках, стираючи межі між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, а регулювання, як і раніше, орієнтоване на окремі фінансові інституції. Цифровізація фінансового ринку, як правило, підвищує ефективність фінансового посередництва і забезпечує клієнтів новими фінансовими технологіями – цифровими продуктами і послугами.

Аналіз процесів впливу цифрової економіки на національний фінансовий ринок дав змогу дійти висновку про те, що рівень відкритості національних економік має відповідати рівневі розвитку банківських систем та якості функціонування інститутів внутрішнього регулювання. Для мінімізації ризиків, що виникають при активізації процесів розвитку цифровізації як банківського бізнесу, так і економіки в цілому, необхідно побудувати ефективну систему їх регулювання. Вважаємо, що в Україні це можливо при реалізації державою системного підходу до побудови правового регулювання інформаційних правовідносин, державні регулюючі інститути повинні виконувати функції щодо синхронізації, оптимізації і забезпеченні безпеки процесів впровадження цифрових технологій у всі сектори економіки, у тому числі – у банківський. Національний банк України затвердив Стратегію розвитку Фінтех в Україні до 2025 року (Рішення №453-рш) від 09.07.2020) – план поступового створення в Україні повноцінної Фінтех-екосистеми з інноваційними фінансовими сервісами і доступними цифровими послугами.

У роботі зроблено висновок, що аналіз тенденцій розвитку сучасного ринку банківських послуг дозволяє сформулювати основні перспективні напрями інноваційної політики, які в майбутньому будуть реалізовуватися на ринку:

- створення єдиного інвестиційного ринку з прямим доступом і переглядом підходу до ролі посередників на цьому ринку;

- перехід клієнтів до електронних платежів. Частка мобільних, інтернет та мікроплатежів буде зростати і розвиватись не на базі платіжних карток та готівки, а за рахунок технології мобільних безконтактних платежів з використанням вбудованих чіпів;

- ідентифікація та верифікація клієнтів на основі біометричних засобів.

Зазначено, що в сучасних умовах розвитку фінансової сфери для того, щоб підтримувати свою конкурентоспроможність банк має враховувати розвиток новітніх технологій у сфері фінансів. Впровадження банківських інновацій дозволяє підвищити продуктивність праці, ефективно використовувати ресурси, збільшити прибутки і розширити клієнтську базу, оскільки споживачів банківських продуктів приваблюють нові можливості, простота і швидкість проведення операцій. Тому сучасним вітчизняним банкам потрібно формувати і впроваджувати інноваційні стратегії, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності банку та створюють умови для його розвитку.

У третьому розділі **«ВПЛИВ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ НА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ БАНКІВ»** було доведено на прикладі АТ «Державний ощадний банк України» наступні гіпотези:

- чим сприятливіші макроекономічні показники, тим вищі обсяги інвестицій у фінтех-інновації;

- збільшення обсягу інвестицій у фінтех-розвиток сприяє зростанню клієнтської бази банку;

- зміна обсягу інвестицій у фінтех-інновації впливає на кількість додаткових відділень банку.

У роботі було досліджено вплив фінансових технологій на вдосконалення банківського обслуговування корпоративних клієнтів та зазначено, що розвиток банківських інновацій направлений на захист від шахрайських схем, розвиток конкуренції, розвиток продуктової лінійки банку із

врахуванням потреб корпоративних клієнтів. На даний момент банки продовжують активну роботу щодо модернізації банківського обслуговування для корпоративних клієнтів.

Було зроблено висновок, що цифрова трансформація – це перетворення банку в сучасного, ефективно працюючого фінансового посередника в еру четвертої промислової революції. Ключові складові цифрової трансформації наступні:

- це безперервний процес;
- цифрова трансформація завжди пов'язана з інноваціями та передовими технологіями;
- вона спрямована на збільшення продуктивності праці та конкурентоспроможності в цифровій економіці – і технології при цьому лише частина успіху;
- цифрова трансформація – це про нові бізнес- та операційні моделі, які базуються на запитах і очікуваннях клієнтів.

В економіці майбутнього будуть переважати тільки інноваційні банківські установи. Через повільні темпи трансформації, значна частина традиційних банків буде витіснена з ринків новими гравцями – гнучкими, клієнтоорієнтованими, швидкими, сміливими та інноваційними. Таких компаній стає все більше та більше. Вони виникають на стику різних індустрій, переосмислюють традиційні бізнес-моделі, запроваджують нові, більш ефективні рішення.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра визначено, що Фінтех являє собою складну систему, що об'єднує сектори нових технологій і фінансових послуг, стартапи та відповідну інфраструктуру. Сектор фінансових послуг все активніше застосовує нові технології та інструменти для виконання своїх функцій і реалізації принципово нових рішень, в яких зацікавлені споживачі послуг.

Все більший інтерес до фінансових технологій проявляють державні і регулюючі організації, їх тісні партнерські відносини визначають оперативність вирішення виникаючих юридичних питань, швидкість і широту просування продуктів Фінтех, комплексне вирішення питань безпеки, підвищення фінансової грамотності населення та доступність фінансових послуг.

Зазначено, що активний розвиток Фінтех дає банківському сектору імпульс для розвитку. Розвиток фінансових технологій всередині банків, спроби деяких компаній і стартапів вийти зі своїми продуктами на глобальну арену (наприклад, технології розпізнавання особи, які використовуються для ідентифікації) відкривають двері для виходу України на конкурентний рівень до світової фінансової індустрії. Більш того, в Україні є потенціал для написання регулятивних стандартів, які, на відміну від багатьох інших країн, сприятимуть розвитку цієї конкурентної переваги.

Банки завжди прагнули до загального лідерства у фінансовому секторі, саме тому на етапі грандіозних змін зазнають труднощів, оскільки практично в кожній ніші тепер є конкурент, що пропонує більш гнучке рішення. Платіжні сервіси і необанки вже зараз конкурують з традиційними банками на полі міжнародних грошових переказів і кредитних сервісів. Для здійснення р2р-платежу з рахунку в іншому банку не потрібно йти в свій банк: досить скористатися одним із сайтів або мобільних додатків.

Компанії Фінтех випереджають банки і в інших галузях: мікроплатежі, співпраця з блокчейн-підприємствами та криптовалютними стартапами. Незаперечною перевагою банківської галузі є її багатовікова історія, що викликає довіру, регулювання банківської діяльності на законодавчому рівні, а також напрацьовані кейси з обслуговування фізичних та юридичних осіб. Можна сказати, що діяльність Фінтех-компаній змушує традиційні банки підтягувати свій технологічний рівень. Існування Інтернет-сайту, мобільної версії сайту, особистого кабінету користувача вже стало стандартом для сучасного банку, і клієнт чекає таких сервісів, як, наприклад, смс-повідомлення щодо руху коштів або можливість управління своїм рахунком онлайн. Вже нікого не здивувати можливістю онлайн-сплати рахунків, в тому числі і рахунків за комунальні послуги і штрафи.

Фінтех вже зараз розробляє те, з чим банки тільки планують експериментувати. Швидше за все, одні нововведення приживуться, інші ні: цьому сприяє конкурентна боротьба між новими фінансовими підприємствами.

За результатами виконаної кваліфікаційної роботи зроблено загальний висновок, що для того, щоб конкурувати з Фінтех-проектами банкам, в умовах нового ринку, доведеться або швидко перебудуватися самим, або шукати напрямки для співпраці. Однак, незважаючи на відмінності і труднощі, Фінтех-компанії і банки можуть отримати взаємну вигоду від співпраці. За довгі роки свого існування банки отримали колосальний досвід взаємодії із клієнтами і створили функціональність фінансового сектору.